

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเวียงนาง
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
The Development of Elderly Quality of Life
in Wang Nang Sub-district Municipality, Mueang District,
Maha Sarakham Province

[Received: December 25, 2022; Revised: January 19, 2023;
Accepted: January 26, 2023]

เสาวลักษณ์ สมยา

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานโยบายสาธารณะ
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Saowalak Somya

Master of Political Science,
Public Policy,
College of Politics and Governance,
Mahasarakham University
e-mail: love58lukge@gmail.com

ประโยชน์ สังกิ้น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Prayote Songklin

Advisor,
College of Politics and Governance,
Mahasarakham University
e-mail: prayote@msu.ac.th

CORRESPONDING AUTHOR

Saowalak Somya

Master of Political Science, Public Policy, The College of Politics and Governance,
Mahasarakham University
e-mail: love58lukge@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงนาง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งในเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุจำนวน 400 คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้สูงอายุจำนวน 8 คน และจัดการข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และนำเสนอในเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า 1) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ตามลำดับ และในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ตามลำดับ และ 2) ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัคร จิตอาสา ควรมีการลงพื้นที่ดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นประจำ (2) ควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมากขึ้นจากเดิม (3) ควรมีการเปิดศูนย์การเรียนรู้ฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุ (4) ควรมีการจัดทำลานกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ และ (5) ควรมีการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสุขภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา; คุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุ

Abstract

The research aimed to study the needs and suggestions on developing the quality of life of the elderly in Wang Nang Sub-district Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province. The research was conducted on mixed-method research, quantitative and qualitative research. Concerning the quantitative research, the sample was 400 elderly people. The instrument used for data collecting was a questionnaire. Statistics in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Concerning the qualitative research, data were collected from a semi-structured interview. Key informants were 8 elderly people. The data obtained from the interviews was used to analyze, synthesize, categorize and present in a descriptive design. The study found that 1) the needs on developing the quality of life of the elderly were overall at a high level. Classified by each aspect, there were 3 aspects at the highest level of needs, arranged from the highest mean to the lowest mean, which were good physical health, good livelihood, and good emotional health. Besides, there were 3 aspects at a high level of needs, as arranged from the highest mean to the lowest mean, which were interpersonal relationships, social gatherings, and self-decision-making. And 2) Significant suggestions were (1) government agencies and volunteers should have regular visits to look after the health of the elderly; (2) the elderly allowance should be increased to cover current expenses; (3) a vocational training courses and training courses; (4) outdoor space should be provided for the elderly, and (5) an elderly school should be established in the community for knowledge exchange in healthcare.

Keywords: Development, Quality of life, The elderly

บทนำ

สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) เกิดจากโครงสร้างประชากรโลกซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (United Nation, 2016) ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีการคาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคนและจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 ทวีปเอเชียจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก โดยคาดว่าสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในทวีปเอเชียจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นประเทศที่มีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลกและถือเป็นประเทศแรกๆ ของโลกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged Society) (กรมสุขภาพจิต, 2563)

การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้สูงอายุดังกล่าว ในแทบจะทุกประเทศทั่วโลก เกิดขึ้นจากวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้อัตราการตาย ในขณะที่การแพร่กระจายการแข่งขันทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นในทุกมุมโลก การแข่งขันและดิ้นรนในการดำเนินชีวิตของประชากรเร่งรีบตามไปด้วย ทำให้การสร้างครอบครัวในประชากรลดลง ส่งผลให้อัตราการเกิดของประชากรทั่วโลกลดลง ดังนั้น สัดส่วนของผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเป็นไปอย่างรวดเร็ว (United Nation, 2015) การสูงอายุจะเป็นช่วงวัยที่มีความเสื่อมทางร่างกายและเกิดการเจ็บป่วยจากความเสื่อมถอยของร่างกาย ซึ่งจะส่งผลต่อการพึ่งพิงระบบบริการสุขภาพเป็นจำนวนมาก ยิ่งกว่านั้นผู้สูงอายุที่ขาดความมั่นคงด้านต่างๆ จะก่อผลกระทบจำนวนมาก เช่น ผู้ที่มีร่างกายไม่แข็งแรงจะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังจำนวนมากและกลายมาเป็นภาระในการจัดการของระบบสุขภาพและสังคมในทุกประเทศทั่วโลก (United Nation, 2011)

หากกล่าวถึงสถานการณ์การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย จะเห็นว่าในประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 68.9 ล้านคน มีประชากรสูงอายุตั้งแต่อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.5 ผนวกกับอัตราการเกิดของประชากรไทยที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.4 ต่อปี ทำให้เร่งการเข้าสู่สังคมสูงวัยของไทยให้รวดเร็วยิ่งขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในระยะ 5 ปี ข้างหน้า (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) ซึ่งถือว่าผู้สูงอายุจัดเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมและเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงด้านคุณภาพชีวิต จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559 นี้ แสดงให้เห็นว่า มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่อาจจัดอยู่ในภาวะเปราะบางหนึ่งในสามของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน บุตรซึ่งเคยเป็นแหล่งรายได้สำคัญของผู้สูงอายุมีสัดส่วนลดลง ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียว หรือตามลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง มีประมาณ 4 แสนคน และผู้สูงอายุที่เป็นโรคสมองเสื่อมมีประมาณ 6 แสนคนในปี 2559 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอีกมาก ในอีก 20 ปีข้างหน้าผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงจะเพิ่มเป็น 1.3 ล้านคน และผู้ป่วยด้วยโรคสมองเสื่อมจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560: 4) มากไปกว่านั้น การเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุยังส่งผลกระทบต่อทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และระดับประเทศ กล่าวคือ วัยสูงอายุเป็นวัยที่เกิดความเสื่อมถอยทางร่างกาย ส่งผลให้ความสามารถของผู้สูงอายุนั้นลดลง เช่น การมองเห็นไม่ชัด สายตาผิดปกติ เดินเคลื่อนไหวลำบาก มีการรับรู้ที่ช้า มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันสูง จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องเผชิญจากการประกอบอาชีพไม่มีรายได้ต้องอาศัยรายได้

จากบุตรเป็นรายได้หลักซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) ทำให้บุตรวัยแรงงานโดยเฉพาะแรงงานจากพื้นที่ชนบทต้องออกนอกพื้นที่ไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่น ทิ้งให้ผู้สูงอายุต้องอยู่กันตามลำพัง บ้างก็ต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูหลานที่ยังเล็กที่บุตรวัยแรงงานทิ้งไว้ให้ ทำให้เกิดรูปแบบของการอยู่อาศัยแบบครอบครัวข้ามรุ่นหรือครอบครัวแหวกกลาง (Skipped-generation household) โดยมีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวข้ามรุ่นหรือครอบครัวแหวกกลางถึงร้อยละ 10 (วิพรรณประจวบเหมาะ และคณะ, 2557) ซึ่งรูปแบบของการอยู่อาศัยดังกล่าวส่งผลต่อทั้งคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเด็กซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่และอาจส่งผลให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมาได้ ในขณะที่สัดส่วนของประชากรบุตรวัยแรงงานลดลงก็ส่งผลให้ผลผลิตโดยรวมของประเทศลดลง ทำให้รายได้ของประเทศลดลง และเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตามมา

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะภายในเขตปกครองในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ดี มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ มีโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ และมีการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ เพื่อจะเป็นคุณภาพในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมไทยต่อไป

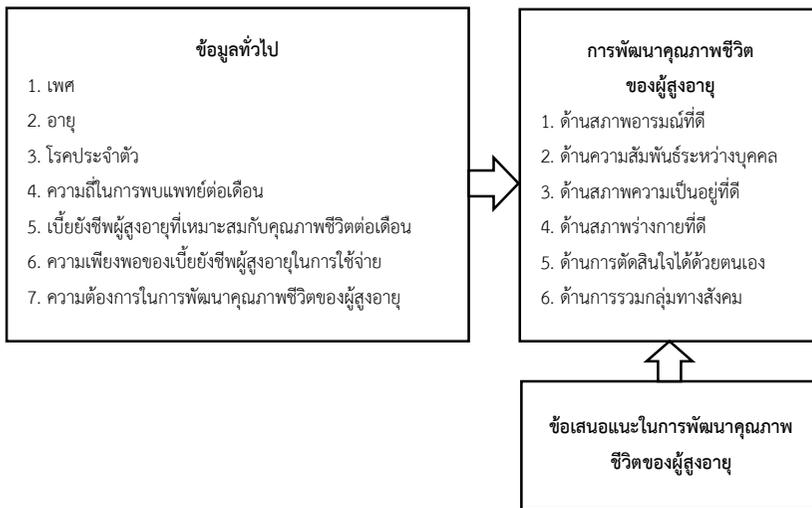
ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้ คำว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ขณะที่คำว่า “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความพอใจในชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายและใจที่ดี สามารถควบคุมตนเองและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความสุข และพึงพอใจในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่มี ความวิตกกังวลปราศจากความเครียด รู้จักการยอมรับตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองรวมถึงการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีมิตรภาพกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อน ญาติมิตรและคนรอบข้างทำให้ไม่รู้สึกว่าตนเองอยู่โดดเดี่ยวเดียวดาย มีการติดต่อพบปะสังสรรค์รวมถึงการมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อน ญาติมิตรและคนรอบข้างอยู่ตลอดเวลา (3) ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีอาชีพการงานและรายได้ มีสภาพทางการเงินที่ดี ได้รับความปลอดภัยในการใช้ชีวิตและมีที่พักอาศัยที่เหมาะสมเป็นไปตามมาตรฐานของการมีชีวิตที่ดี (4) ด้านสภาพร่างกายที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรงไม่มีโรคภัยไข้เจ็บสามารถเคลื่อนไหวร่างกายดูแลตนเองในเรื่องอาหารและโภชนาการตลอดจนการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง (5) ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีอิสรภาพในการกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง มีศักยภาพที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองชอบหรือพอใจสามารถให้เหตุผลสนับสนุนด้วยคำพูดและแก้ต่างเพื่อตนเอง และ (6) ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม มีส่วนร่วมในกลุ่มทางสังคม มีบทบาทในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของสังคมตลอดจนการได้รับการยอมรับทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเวียงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเวียงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยปรับจากแนวคิดของปีเติ้ล-บราวน์ และคณะ (Beadle-Brown et al., 2008: 380) และ ชาลล็อกและเวอร์ดูโก้ (Schallock and Verdugo, 2002 อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ บัญผดุง, 2554: 18-19) จากแนวคิดดังกล่าวสามารถกำหนดตัวแปรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้สัมภาษณ์

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเวียงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,039 คน (ข้อมูลจากเทศบาลตำบลเวียงน่าง ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2565) โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้มาจากสูตรของยามานะ (Yamane, 1973) ด้วยความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) นอกจากนั้น ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ประธานชมรมผู้สูงอายุ ประธานชมรมอาสาสมัคร

สาธารณสุขมูลฐาน ประธานชมรมแม่บ้านผู้สูงอายุ สมาชิกชมรมรักสุขภาพ และผู้ใหญ่บ้าน โดยการเลือกแบบเจาะจงก็จะถูกใช้เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้จึงเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากกรอบแนวคิดการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 161-162) ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และข้อเสนอแนะที่เป็นเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) ทั้งนี้ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้เท่ากับ 0.7 ซึ่งปรับปรุงแก้ไขจากการนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รวม 30 ชุด ขณะที่แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure) เกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยพิจารณาเลือกข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โปรแกรม SPSS โดยแบ่งเป็น (1) การวิเคราะห์ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) (2) การวิเคราะห์ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่การบรรยายและสรุปผลการวิจัย และ (3) การวิเคราะห์ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสรุปประเด็น แล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนา

ส่วนการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดหมวดหมู่และนำเสนอในเชิงพรรณนา

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นั้นคือ ผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 61-70 ปี ไม่มีโรคประจำตัว ไม่ต้องไปพบแพทย์ ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับคุณภาพชีวิตต่อเดือน 600 บาท เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่พอสำหรับใช้จ่าย และความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) จาก 400 คน พบว่า มีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านสภาพร่างกายที่ดีมากที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.46) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านสภาพร่างกายที่ดี ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.44) ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.45) ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.43) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.71) ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ ทั้งนี้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี	4.52	0.43	มากที่สุด
2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.33	0.58	มาก
3. ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี	4.57	0.45	มากที่สุด
4. ด้านสภาพร่างกายที่ดี	4.60	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง	4.00	0.75	มาก
6. ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม	4.27	0.71	มาก
รวม	4.38	0.46	มาก

3) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่สำคัญได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัคร จิตอาสา ควรมีการลงพื้นที่ดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นประจำ (2) ควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมากขึ้นจากเดิมให้พอใช้จ่ายในปัจจุบัน (3) ควรมีการเปิดศูนย์การเรียนรู้ฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุและฝึกอบรมโครงการต่างๆ (4)

ควรมีการจัดทำลานกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ในการออกกำลังกายและใช้ทำกิจกรรมต่างๆ และ (5) ควรมีการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสุขภาพ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลดังนี้ (1) **ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี** พบว่า ผู้สูงอายุต้องการมีความสุข เบิกบาน แจ่มใสกับสิ่งรอบข้าง สามารถควบคุมอารมณ์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตและพอใจกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม อาจมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความไม่สบายใจ เบื่อหน่าย หรือรู้สึกว้าเหว่เดียว ตลอดจนการคิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ต่อคนอื่นเกิดขึ้นได้เช่นกัน (2) **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล** พบว่า ผู้สูงอายุควรมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหารการกินให้กับผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับกลุ่มเพื่อน รวมถึงความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน และญาติมิตร (3) **ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี** พบว่า ผู้สูงอายุควรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ต้องการได้รับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ รวมถึงยังต้องพึ่งพาอาศัยลูกหลาน ในเรื่องค่าใช้จ่ายอยู่ เช่น การพึ่งค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล การช่วยงานการกุศลต่างๆ รวมถึงการมีภาระหนี้สินที่จะต้องจ่าย และที่พักอาศัยที่เหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลสุขภาพในเรื่องการเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ (4) **ด้านสภาพร่างกายที่ดี** พบว่า ผู้สูงอายุควรมีสภาพร่างกายดี พึ่งพอใจในสุขภาพของตนเอง มีการปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดในการดูแลสุขภาพของตนเอง เช่น ตรวจสุขภาพ ออกกำลังกาย ให้ความสนใจในเรื่องข่าวสารสุขภาพ รวมถึงการเข้ามาของภาครัฐหรือเอกชนในการสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ควรเน้นให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพร่างกายให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ การลดจำนวนการสูบบุหรี่ของผู้สูงอายุ การดื่มสุราของมีนเมา ควรหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องสุขภาพแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง (5) **ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง** พบว่า ผู้สูงอายุควรมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง ยังมีผู้สูงอายุที่ผินใจหรือขาดความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่อยากจะทำหรือที่ไม่ต้องการ รวมถึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กับคนรอบข้าง เช่น คนในครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนสนิท ผู้สูงอายุควรที่จะทำตามสิ่งที่ท่านตั้งใจแม้ว่าจะมีคนอื่นไม่เห็นด้วย เลือกทำในสิ่งที่ท่านปรารถนาหรือต้องการ ตลอดจนการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และ (6) **ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม** พบว่า ผู้สูงอายุควรมีการรวมกลุ่มทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นทำให้ความช่วยเหลือชุมชน ร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ได้รับยอมรับจากคนในชุมชน แต่อาจมีปัจจัยที่ชุมชนควรเพิ่มเติมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านการรวมกลุ่มทางสังคมได้แก่ การสร้างความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชนที่อาศัยให้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเลือกผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ปรึกษากรรมการชุมชน วัด หรือโรงเรียนในบริเวณชุมชน

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่สำคัญได้แก่ (1) ผู้สูงอายุควรมีงบประมาณสนับสนุนในการรวมกลุ่มหรือก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ (2) ควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน (3) ควรมีการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ (4) ควรมีการสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุเพื่อให้

ผู้สูงอายุกล้าแสดงออกและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี และ (5) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มดูแลผู้สูงอายุในชุมชนอย่างใกล้ชิด

อภิปรายผล

เนื่องจากเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ดี มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ มีโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ และมีการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมไทย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายเพื่อให้เห็นถึงความเหมือนและ/หรือความต่างของการศึกษานี้กับงานอื่นในบริบทหรือพื้นที่ตลอดจนช่วงเวลาอื่นๆ ที่มีความแตกต่างกัน ทว่าศึกษาเพื่อจัดการกับปัญหาหรือประเด็นท้าทายเดียวกัน ดังนี้

1) ในงานวิจัยนี้พบว่าความต้องการคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดีของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและใส่ใจในการดูแลสุขภาพกาย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาประเด็นเดียวกัน โกศล สอดส่อง (2561) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครพระนครศรีอยุธยา กลับพบว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาด้านร่างกายของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ไม่เคยเจ็บป่วยรุนแรง จนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดีของผู้สูงอายุควรเน้นการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น การเดิน/วิ่งเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ การจัดสถานที่ของโรงเรียนตลอดจน อุปกรณ์สำหรับการออกกำลังกาย การประชาสัมพันธ์ข่าวสารในการดูแลสุขภาพตนเอง ซึ่งจะเน้นถึงการป้องกันทั้งในเชิงรุกและรับกับโรคร้ายที่เกิดกับผู้สูงอายุ รวมถึงอันตรายจากการสูบบุหรี่ และการดื่มของมึนเมา นอกจากนี้ยังต้องเน้นถึงการเลือกบริโภคอย่างชาญฉลาดเพื่อสุขภาพที่ดี ตลอดจนการติดต่อกับหน่วยงานแพทย์เคลื่อนที่ หรือหน่วยงานสาธารณสุขให้เข้ามาดูแลเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วยของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ผลของการวิจัยนี้ยังไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาพรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ) (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่าระดับคุณภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะว่าเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชมรมผู้สูงอายุในชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกันทรวิชัย ออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ เพื่อให้ความรู้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ อนามัยที่ถูกต้อง

2) ความต้องการคุณภาพชีวิตด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีความต้องการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ เพื่อไม่ต้องพึ่งพิงจากลูกหลานสามารถใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การศึกษาในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ยังพบว่าผู้สูงอายุยังคงวิตกกังวลในเรื่องอุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมในบ้าน ดังนั้น ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสภาพความ

เป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุควรเน้นการจัดกลุ่มอาชีพโดยการส่งเสริมการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพหลัก และ/หรือ อาชีพเสริมที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของผู้สูงอายุเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องพึ่งพา หรือเบียดเบียนจากบุตรหลาน การหาแหล่งทุน หรือแหล่งสนับสนุนในเรื่องปัจจัยสี่สำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ การบริโภคที่เหมาะสมกับวัย รู้จักพอประมาณในการบริโภคเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุ การให้คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ปัญจนทรัพย์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาตนเอง ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่าความต้องการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม งานวิจัยดังกล่าวได้เสนอว่าควรปรับปรุงลานเอนกประสงค์ประจำตำบลให้มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุได้ใช้ออกกำลังกาย ด้านสังคมควรจัดโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3) ความต้องการคุณภาพชีวิตด้านสภาพอารมณ์ที่ดีของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสุข แจ่มใส เบิกบานกับสิ่งรอบข้าง สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนได้ มีความพึงพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ดีมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นไปในทางที่ดี สอดคล้องศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนบ้านร่องเม็ง ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ของ สนธยา สวัสดิ์ (2561) ที่พบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนบ้านร่องเม็งจิตใจ อารมณ์ สมบัติ สุขภาพ ความวิตกกังวล แนวคิดในการทำจิตใจให้มีความสุขสดใสอยู่เสมอ เนื่องจากจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุ มักเกิดจากความเหงา การถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง หรือการไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและศาสนาจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้สูงอายุ เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ ฟังเทศน์ นั่งสมาธิ รวมทั้งการช่วยเหลืองานทางสังคมตาม วัฒนธรรมและประเพณี จึงเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

4) ความต้องการคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก จึงกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มิตรสหายและเพื่อนบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับการดูแล เอาใจใส่จากคนในครอบครัว มีการพบปะหรือร่วม กิจกรรมกับมิตรสหายและเพื่อนบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล สอดส่อง (2561) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าผู้สูงอายุเป็นมิตรกับเพื่อนบ้าน และสามารถพึ่งพาช่วยเหลือกันและกัน อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจาก ชุมชนหน้าพระตำหนัก นั้นยังมีลักษณะเป็นสังคมชนบทคนอาศัยอยู่มากแต่ละชุมชนจะอาศัยอยู่ในชุมชนแถบเดียวกัน ย่อมทำให้ผู้สูงอายุทุกคนรู้จักกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ แม้ผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัวเนื่องจากบุตรหลานไปทำงานต่างจังหวัดก็ได้อาศัยมิตรไมตรีจากเพื่อนบ้าน

5) ความต้องการคุณภาพชีวิตด้านการร่วมกลุ่มทางสังคมของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก กล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับจากชุมชน รวมถึงคนในชุมชนให้ ความเคารพนับถือ โดยสิ่งเหล่านี้เป็นการ

ตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560) ได้ศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลามีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสังคม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิภัทร ชิดานนท์ (2563) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านสภาพสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรารภรณ์ ด้วงเรือง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่าระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครนนทบุรีในระดับสูง การที่เทศบาลจัดสวัสดิการ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ โดยมีกิจกรรมการฝึกอบรมการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ในการสร้างรายได้ การที่ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือคนในชุมชนจะเป็นการสร้างคุณค่าแก่ผู้สูงอายุ

6) ความต้องการคุณภาพชีวิตด้านการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก กล่าวได้ว่าผู้สูงอายุจะมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองพอสมควร อาจรู้สึกฝืนใจ ในกิจกรรมที่ไม่ต้องการจะทำรวมถึงการไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นกับคนในครอบครัว ญาติ มิตร เพื่อนสนิท ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนในกิจกรรมของครอบครัว หรือการไปพบปะสังสรรค์กับญาติมิตร จะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าการตนเองมีคุณค่าต่อครอบครัว เหล่านี้ อย่างไรก็ตามการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้สูงอายุในบางเรื่องที่คุณดูแล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นลูกหลาน ก็จะต้องสร้างความเข้าใจโดยใช้หลักการมีเหตุผลที่จะแสดงให้ผู้สูงอายุเห็นผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากกระทำสิ่งต่างๆ เหล่านั้น เช่น การไม่ไปตรวจสุขภาพตามที่แพทย์นัด การดื่มชา กาแฟ หรือรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับ ก่อนข้างมาก โดยด้านด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ดังนั้นข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้สูงอายุควรเน้นการให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่ การจัดให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ และประสบการณ์เข้ามาร่วมพัฒนาเด็กวัยรุ่นและเยาวชนในชุมชนโดยการให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีและเหมาะสม รวมถึงการนำความรู้ ความสามารถที่มีมาร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเทศบาลตำบลแวงน่างควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนแนะนำให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายและรับประทานอาหารอย่างถูกหลักโภชนาการ

2) หน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัคร และจิตอาสาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลแวงน่าง ควรเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมเปิดศูนย์การเรียนรู้ฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุ

3) หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะเทศบาลตำบลแวงน่าง ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ อีกทั้งภาครัฐที่ดูแลเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน

4) หน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัคร และจิตอาสาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลแวงน่าง ควรมีการสนับสนุนคนในครอบครัวให้ได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ

5) หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะเทศบาลตำบลแวงน่าง ควรสนับสนุนให้ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรการกุศลต่างๆ จัดสร้างที่อยู่อาศัย รวมทั้งบริการการดูแลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มากขึ้น เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ในการทาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในครั้งต่อไป

2) ควรมีศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุต่อไป

3) ควรมีการศึกษาการจัดทำกลยุทธ์ในการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ การจัดสนทนากลุ่มกับ ผู้สูงอายุ รวมถึง สมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมต่อการนำไปใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต. (2563). *ก้าวอย่างของประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ*. สืบค้นจาก

<https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>, เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2564.

โกศล สอดส่อง. (2561). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนคร*

- พระนครศรีอยุธยา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร*, 6(1), 162-175.
- เกษงา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์*, 9(3), 94-105.
- นวิรัตน์ ปัญจนทรัพย์. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาตนเอง ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- นิภัทร ชิดานนท์. (2563). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาพรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ). (2564). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(3), 195-202.
- ภัทรภรณ์ ดวงเรือง. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(1), 122-134.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2559*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2560*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. (2557). “คุณค่าผู้สูงอายุ” ภายใต้โครงการสำรวจและศึกษาเพื่อเฝ้าระวัง และเตือนภัยทางสังคม ไตรมาสที่ 4 (มีนาคม 2557-พฤษภาคม 2557) (รายงานวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สนธยา สวัสดิ์. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนบ้านร่องเม้ง ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอลันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ภาษาอังกฤษ

- Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008). Quality of Life for the Camberwell Cohort. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 24, 380-390.
- United Nation. (2011). *UN National Institute on Ageing*. Bethesda: National Institute of Health.
- United Nation. (2015). *World populations ageing 2015*. New York: United Nation.
- United Nation. (2016). *World populations ageing 2016*. New York: United Nation.
- Yamane, T. (1973). *Statistics and Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Translated Thai References

- Department of Mental Health. (2020). The steps of Thailand towards a perfect aging society. Retrieved from <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>, accessed on January 10, 2021.
- Kosol Sodsong. (2018). Quality of life of the elderly in Phra Nakhon Si Ayutthaya municipality. *Nakhon Phra Nakhon Si Ayutthaya Province Journal of Education*, MR. 6(1), 162-175.
- Jesada Noknoi and Wannaporn Boriphan. (2017). Quality of Life of the Elderly in Songkhla Province. *Journal of Narathiwat Rajanagarindra University*, 9(3), 94-105.
- Nawarat Panjathanasap (2020). Quality of life development of the self-reliant elderly. in Ban Pong district Ratchaburi Province (thesis). Bangkok Thonburi University.
- Nithipat Chitanon. (2020). Quality of life of the elderly in Samet municipality. Mueang Chonburi District Chonburi Province (thesis). Burapha University
- Boonchom Srisaard. (2010). Preliminary research. 8th edition. Bangkok: Suweeriyasan.
- Phramahaphon Phirunphat Boonkon (Jitmetho). (2021). Quality of life development of the elderly in Tha Khon Yang Sub-District Municipality School for the Elderly. Kantharawichai District Maha Sarakham Province *Journal of Social Sciences for Local Development Maha Sarakham Rajabhat University*, 5(3), 195-202.
- Pattaraporn Duangruang. (2020). Quality of Life Development for the Elderly in Nonthaburi City Municipality. *Nonthaburi Province Humanities and Social Sciences Journal Ratchaphruek University*, 6(1), 122-134.
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2016). *Situation of the Thai Elderly 2016*. Bangkok: Amarin Printing, and Publishing.
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2017). *Situation of the Thai Elderly 2017*. Bangkok: Amarin Printing, and Publishing.
- Wipan Prachuabmoh and others. (2014). "Value of the elderly" under the survey and study project for social surveillance and early warning, quarter 4 (March 2014-May 2014) (research report). Office of the National Economic and Social Development Board.
- Sontaya Sawat. (2018). Quality of Life Development for the Elderly in Ban Rong Meng Community. Nong Yang Subdistrict, San Sai District, Chiang Mai Province (Research report). Chiang Mai Rajabhat University.

Sutthipong Boonpadung. (2011). Quality of Life Development for the Local Elderly Using School Based on the Sufficiency Economy Principle (Phase 1) (Research Report). Suan Sunandha Rajabhat University.